

ції творця об'єкта права інтелектуальної власності; 3) інші особисті немайнові права, встановлені законом.

Зазначені немайнові права можуть бути поділені на два види: а) особисті немайнові права, пов'язані з майновими правами; б) особисті немайнові права, не пов'язані з майновими правами.

Особистим немайновим правом, пов'язаним з правом майновим, є право на визнання людини творцем (автором, виконавцем, винахідником тощо) об'єкта права інтелектуальної власності. У цьому випадку визнання автором породжує для людини усю сукупність майнових прав інтелектуальної власності (ст. 424 ЦК України). Особистим немайновим правом, не пов'язаним з майновими правами, є право перешкоджати будь-якому посягання на право інтелектуальної власності, здатному завдати шкоди честі чи репутації творця об'єкта права інтелектуальної власності, та деякі інші особисті немайнові права. Хоча завдання шкоди честі чи репутації творця об'єкта права інтелектуальної власності, тягне виникнення у нього права на відшкодування моральної шкоди, однак це є наслідком правопорушення, а не результатом творчої діяльності.

Висновку, про те, що частина перша ст. 423 ЦК України розрізняє два види особистих немайнових прав суб'єкта права інтелектуальної власності (особисті немайнові права, пов'язані з майновими правами, та особисті немайнові права, не пов'язані з майновими правами), не суперечить положення частини третьої цієї ж статті про те, що особисті немайнові права інтелектуальної власності не залежать від майнових прав інтелектуальної власності.

Співвідношення між цими правами у найпростішому вигляді, як здається, виглядає таким чином. Особисте немайнове право на визнання творця об'єкту інтелектуальної власності автором, породжує для нього усю сукупність майнових прав інтелектуальної власності.

Разом із тим, навіть, якщо він не реалізує жодне із майнових прав, це не вплине на його право бути автором твору, захищати недоторканість цього твору тощо.

Особисті немайнові права є чинними безстроково (частина перша ст. 425 ЦК України). Вони можуть відчужуватися (переходити від автора до іншої особи), лише у виняткових випадках, котрі спеціально встановлені законом. Таке рішення пов'язане з тим, що ці особисті немайнові права належать саме певній особі – автору, творцю об'єкта права інтелектуальної власності. Поміж винятків із загального правила можна назвати перехід у разі смерті автора його права на охорону недоторканості твору до особи, уповноваженої на це автором (ст. 439 ЦК України).

Слід зазначити, що стосовно вживання терміну «особисте немайнове право» у галузі регулювання відносин інтелектуальної власності в літературі не склалося єдиної точки зору. Так, спірним є питання стосовно особистих немайнових прав юридичної особи на фірмове найменування, інші засоби індивідуалізації та інші об'єкти. Пропонувалося розмежовувати особисті немайнові права фізичних осіб і немайнові права [1, с. 11] як суб'єктивні права фізичних і юридичних осіб, об'єктом яких є нематеріальні блага, котрі, разом із тим, за своєю природою можуть містити економічні елементи, а тому можуть передаватися іншим суб'єктам аналогічно майновим правам [2, с. 22]. Така пропозиція викликала заперечення деяких науковців [3, с. 18].

Більш виправданим здається розрізняти ті особисті немайнові права, які належать творцю результату інтелектуальної діяльності, як фізичній особі, і ті особисті немайнові права, які можуть належати як фізичній, так і юридичній особі.

Варто звернути увагу ще на одну проблему, котра виникає, на мою думку, у зв'язку із використанням у галузі відносин інтелектуальної власності терміно-поняття «особисті немайнові права» стосовно саме фізичної особи. Проблема, про яку йдеться, полягає у необхідності розмежування цього терміно-поняття як загальної категорії цивільного права, котра отримала самостійне значення у книзі другій ЦК України, як поняття, дотичного до певного виду об'єктів цивільних прав – особистих немайнових благ (ст. 201 ЦК України), а також як спеціальної категорії, що має місце винятково у галузі інтелектуальної власності (книга четверта ЦК України).

Отже, спочатку торкнемося особливостей терміно-поняття «особисті немайнові права» фізичної особи як загальної категорії цивільного права. Враховуючи ту обставину, що зазначеній категорії у вітчизняній цивілістиці було присвячене низку спеціальних досліджень, у тому числі, докторську дисертацію Р.О. Стефанчука [4, с. 287], далі можемо обмежитися дуже стислою характеристикою головних рис особистих немайнових прав фізичної особи.

Що стосується використання терміно-поняття «особисті немайнові права», як загальної категорії цивільного права, то воно зумовлене вже самою природою особистих немайнових прав, котрі, у переважній своїй частині, є вираженням природних прав людини і складають частину правового статусу людини.

Особисті немайнові права у такому сенсі – це блага, що позбавлені майнового змісту, нерозривно пов'язані із суб'єктом цивільного права, визнані суспільством, а тому охороняються цивільним зако-

Харитонова Олена Іванівна

ДО ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ОСОБИСТИХ НЕМАЙНОВИХ ПРАВ ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ У ГАЛУЗІ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ

У статті розглядається питання проблеми визначення сутності немайнових прав суб'єктів відносин інтелектуальної власності та співвідношення таких немайнових прав із загальною цивілістичною категорією «особисті немайнові права». Визначається алгоритм виникнення, перетворення, особливості та характеристика терміно-поняття «особисті немайнові права». Досліджується питання цивільно-правового захисту та цивільно-правового регулювання щодо особистих немайнових прав.

Ключові слова: інтелектуальна власність, немайнові права, майнові права, фізична особа, об'єкт цивільних прав.

Харитонова Елена Ивановна

К ПРОБЛЕМЕ ОПРЕДЕЛЕНИЯ ЛИЧНЫХ НЕИМУЩЕСТВЕННЫХ ПРАВ ФИЗИЧЕСКОГО ЛИЦА В ОБЛАСТИ ИНТЕЛЕКТУАЛЬНОЙ СОБСТВЕННОСТИ

В статье рассматривается вопрос проблемы определения сущности неимущественных прав субъектов отношений интеллектуальной собственности и соотношение таких неимущественных прав с общей цивилистической категорией «личные неимущественные права». Определяются алгоритм возникновения, преобразования, особенности и характеристика понятия «личные неимущественные права». Исследуется вопрос гражданско-правовой защиты и гражданско-правового регулирования в отношении личных неимущественных прав.

Ключевые слова: интеллектуальная собственность, имущественные права, неимущественные права, физическое лицо, объект гражданских прав.

Kharitonova Helena Ivanivna

DEFINITION OF THE PROBLEM MORAL RIGHTS OF INDIVIDUALS IN THE INTELLECTUAL PROPERTY FIELD

The article discusses the problems of defining the essence of the moral rights of intellectual property and the value of such intangible rights tsivilisticheskoy with the general category of «moral rights.» Defined algorithm emergence, transformation, soblyvosti and characteristics of the concept of «moral rights.» The question of civil protection and civil regulation of moral rights.

Key words: intellectual property, moral rights, property rights, a person, an object of civil rights.